

Asistenta personām ar dzirdes traucējumiem profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – asistents personām ar dzirdes traucējumiem.
2. Profesijas kods – 5162 03.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – otrais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– asistents personām ar dzirdes traucējumiem palīdz identificēt un izvērtēt vajadzības, apzināt, piesaistīt un ieteikt nepieciešamos resursus, respektējot šo personu pašnoteikšanos; uzlabo un veicina tiešās saziņas prasmes ar dzirdīgajiem un nedzirdīgajiem cilvēkiem, kompensējot iztrūkstošo maņu – dzirdi; viņš ir vārdiskās informācijas starpnieks un precīzs interpretētājs.

Asistents personām ar dzirdes traucējumiem var strādāt uzņēmumos vai kā pašnodarbinātā persona, vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja identificēt un izvērtēt personas ar dzirdes traucējumiem vajadzības, izvēloties atbilstošo darbību.

2. Spēja plānot, organizēt un vadīt personas ar dzirdes traucējumiem sazināšanos ar citām personām.

3. Spēja precīzi interpretēt informāciju.

4. Spēja piedāvāt alternatīvus individuālo problēmu risinājumus.

5. Spēja sekmēt personas ar dzirdes traucējumiem iekļaušanu sabiedrībā.
6. Spēja novērtēt sociālo pakalpojumu pieejamību personām ar dzirdes traucējumiem.
7. Spēja sazināties zīmju valodā.
8. Spēja pārvaldīt valsts valodu un sazināties vienā no svešvalodām, izmantojot zīmju valodu.
9. Spēja veicināt izpratni sabiedrībā par personas ar dzirdes traucējumiem kultūrvidi.
10. Spēja izprast un ievērot normatīvos aktus, kas saistīti ar asistenta darbību.
11. Spēja analizēt, izvērtēt un pilnveidot savu profesionālo darbību.
12. Spēja respektēt personas ar dzirdes traucējumiem pašnoteikšanos, veicināt viņa neatkarības sasniegšanu.
13. Spēja ievērot konfidencialitāti.
14. Spēja praktiski pielietot darba aizsardzības, elektrodrošības, ugunsdrošības noteikumu prasības darba vidē.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Sekmēt personas ar dzirdes traucējumiem mijiedarbību ar sociālo vidi, sniedzot ieteikumus starppersonu atbalsta sistēmas pilnveidei.
2. Piesaistīt un izmantot resursus personas ar dzirdes traucējumiem vajadzībām.
3. Veidot profesionālo un psihoemocionālo kontaktu ar personu ar dzirdes traucējumiem un personas ar dzirdes traucējumiem atbalsta personām.
4. Identificēt un izvērtēt vides atbilstību personas ar dzirdes traucējumiem vajadzībām.

5. Īstenot pasākumus, kas mazina dzirdes zuduma ietekmi uz personas ar dzirdes traucējumiem sociālās komunikācijas spējām.

6. Pārvaldīt valsts valodu.

7. Pārvaldīt vienu svešvalodu, izmantojot zīmju valodu.

8. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vienā svešvalodā.

9. Ievērot darba aizsardzības un vides aizsardzības noteikumu prasības.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. sociālās izolācijas cēloņi, sekas un iespējamie risinājumi sabiedrībā;
- 1.2. ES pamattiesību harta un sociālā harta;
- 1.3. valsts sociālās politikas veidošanas un īstenošanas pamatprincipi;
- 1.4. valsts pārvaldes un pašvaldības darbības principi;
- 1.6. vispārīgās cilvēktiesības;
- 1.7. probācijas sistēma Latvijā;
- 1.8. veselības aprūpes sistēma Latvijā;
- 1.9. izglītības sistēma Latvijā;
- 1.10. tiesību pamati un tiesību sistēma Latvijā;
- 1.11. darba tiesiskās attiecības.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība Latvijā;
- 2.2. saskarsmes psiholoģijas pamati;
- 2.3. socializācijas un individualizācijas process;
- 2.4. personu ar dzirdes traucējumiem specifiskās vajadzības un viņu sociālās problēmas, sociālo un vides faktoru ietekme;
- 2.5. vides pieejamība;
- 2.6. brīvprātīgo kustība;
- 2.7. personu ar invaliditāti specifiskās vajadzības atkarībā no invaliditātes veida
- 2.8. reliģijas un to loma personu ar dzirdes traucējumiem dzīvē;

- 2.9. atkarības un līdzatkarības veidi un problēmas;
- 2.10. personu ar dzirdes traucējumiem kultūrvidē, dzīves veids, paražas, vērtības un stereotipi;
- 2.11. vardarbība, tās veidi, pazīmes, vardarbību izraisošie faktori;
- 2.12. normatīvo aktu prasības nodarbinātības jomā;
- 2.13. personu ar invaliditāti tiesības Latvijā;
- 2.14. psihiatrijas pamati;
- 2.15. cilvēka anatomija un fizioloģija;
- 2.16. profesionālie termini valsts valodā un vienā svešvalodā.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. saziņas prasmes;
- 3.2. zīmju valoda;
- 3.3. profesionālās vērtības, attieksmes un ētiskie principi;
- 3.4. IKT (informācijas komunikāciju tehnoloģijas);
- 3.5. komandas darba principi;
- 3.6. sociālās rehabilitācijas principi;
- 3.7. aprūpes principi;
- 3.8. pirmā palīdzība;
- 3.9. paš aizsardzības mehānismi stresa un krīzes situācijās;
- 3.10. tehniskie palīg līdzekļi;
- 3.11. darba aizsardzība;
- 3.12. valsts valoda;
- 3.13. viena svešvaloda saziņas līmenī;
- 3.14. vides aizsardzība.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Personas ar dzirdes traucējumiem vajadzību identificēšana un izvērtēšana.	1.1.analizēt personas ar dzirdes traucējumiem situāciju; 1.2.noskaidrot personas ar dzirdes traucējumiem vēlmes un to realizācijas iespējas; 1.3.izvērtēt un piedāvāt iespējamus risinājumus, respektējot personas ar dzirdes traucējumiem izvēli; 1.4.sadarboties ar citu nozaru speciālistiem; 1.5.akceptēt personas ar dzirdes traucējumiem vērtības.
2. Vārdiskās informācijas interpretēšana.	2.1.saprast, uztvert un analizēt personas ar dzirdes traucējumiem sniegto informāciju; 2.2.sazināties ar personām ar dzirdes traucējumiem saprotamā valodā; 2.3.pārliecināties par personu ar dzirdes traucējumiem sniegtās informācijas precīzu izpratni.
3. Saziņas procesa vadīšana.	3.1.identificēt saziņas šķēršļus; 3.2.plānot, organizēt un vadīt saziņas procesu; 3.3.novērtēt saziņas procesa rezultātu; 3.4.veidot ar personu ar dzirdes traucējumiem profesionālas attiecības.
4. Resursu apzināšana un piesaistīšana.	4.1.pārzināt personas ar dzirdes traucējumiem nepieciešamos un pieejamos resursus; 4.2.izvērtēt resursu piesaistes iespējas; 4.3.vienoties par personas ar dzirdes traucējumiem nepieciešamo un pieņemamo resursu izvēli.
5. Ieteikumu sniegšana vides pieejamības pilnveidei.	5.1.noteikt šķēršļus vides pieejamībā; 5.2.informēt atbildīgās institūcijas par šķēršļu novēršanu.

6. Profesionālās kvalifikācijas pilnveidošana.	6.1.piedalīties profesionālās pilnveidesursos, semināros un konferencēs; 6.2.sistemātiski iepazīties ar jaunāko profesionālo literatūru; 6.3.regulāri papildināt zināšanas par pakalpojumiem personām ar dzirdes traucējumiem; 6.4.regulāri analizēt un izvērtēt savu profesionālo darbību.
--	--

Asistenta personām ar dzirdes traucējumiem profesijas standarta izstrādes darba grupa:

- Ārija Baltiņa – Latvijas profesionālo sociālā darba speciālistu asociācija, valdes priekšsēdētāja;
Dace Erkena – LU P.Stradiņa medicīnas koledža, Sociālās aprūpes katedras vadītāja;
Anita Ābele – SDSPA "Attīstība", prakses vadītāja, lektore.

Asistenta personām ar dzirdes traucējumiem profesijas standarta eksperti:

- Dace Riņķe – Latvijas profesionālo sociālā darba speciālistu asociācija, valdes locekle;
Ringolds Beinarovičs – Labklājības ministrija, Valsts sekretārs;
Juris Bundulis – Veselības ministrija, Valsts sekretāra vietnieks;
Ainārs Ostvalds – Latvijas nedzirdīgo savienība, Komunikācijas centra valdes priekšsēdētājs.